

11. वाच्यम्

अभ्यासः

प्रश्न 1. अधोलिखितवाक्येषु कर्तृपदं परिवर्त्य वाक्यानि लिखत-

(i) बालकः पायसं खादति।
_____ पायसः खाद्यते।

उत्तरम्:
बालकेन

(ii) अहं फलं खादामि।
_____ फलं खाद्यते।

उत्तरम्:
मया

(iii) त्वं किं शृणोषि?
_____ किं श्रूयते?

उत्तरम्:
त्वया

(iv) आवां चित्राणि पश्यावः।
_____ चित्राणि दृश्यन्ते।

उत्तरम्:
आवाभ्याम्

(v) वयं पाठं स्मरामः।
_____ पाठः स्मर्यते।

उत्तरम्:
अस्माभिः

(vi) बालकौ धावतः।
_____ धाव्यते।

उत्तरम्:
बालकाभ्याम्

(vii) कुक्कुराः इतस्ततः भ्रमन्ति।
_____ इतस्ततः भ्रम्यते।

उत्तरम्:
कुक्कुरैः

(viii) गजः शनैः शनैः चलति।
_____ शनैः शनैः चल्यते।

उत्तरम्:
गजेन

(ix) वानरः कूर्दति।
_____ कूर्यते।

उत्तरम्:
वानरेण

(x) अहं शाटिकां क्रीणामि।
_____ शाटिका क्रीयते।

उत्तरम्:
मया

प्रश्न 2. अधोलिखितवाक्येषु कर्मपदं परिवर्त्य वाक्यानि लिखत-

(i) श्रमिकः भारं वहति।
श्रमिकेण _____ उह्यते।
उत्तरम्:
भारः

(ii) सः पाषाणं त्रोटयति।
तेन _____ त्रोट्यते।
उत्तरम्:
पाषाणः

(iii) सा गीतं गायति।
तया _____ गीयते।
उत्तरम्:
गीतं

(iv) माता रोटिकां पचति
मात्रा _____ पच्यते।

उत्तरम्:
रोटिका

(v) पिता फलानि आनयति।
पिता _____ आनीयन्ते।

उत्तरम्:
फलानि

(vi) सेवकः सेवां करोति।
सेवकेन _____ क्रियते।

उत्तरम्:
सेवा

(vii) चिकित्सकः उपचारं करोति।
चिकित्सकेन _____ क्रियते।

उत्तरम्:
उपचारः

(viii) नीलिमा पाठं स्मरति।
नीलिमया _____ स्मर्यते।

उत्तरम्:
पाठः

(ix) अहं गृहं गच्छामि।
मया _____ गम्यते।

उत्तरम्:
गृह

(x) आवां लेखान् लिखावः।
आवाभ्यां _____ लिख्यन्ते।

उत्तरम्:
लेखाः

प्रश्न 3. अधोलिखितवाक्येषु क्रियापदपरिवर्तनं कृत्वा वाक्यानि लिखत-

(i) अहं जलं पिबामि।

मया जलं _____।

उत्तरम्:

पीयते

(ii) आवां विद्यालयं गच्छामः।

आवाभ्यां विद्यालयः _____।

उत्तरम्:

गम्यते

(iii) वयं ग्रामं गच्छामः।

अस्माभिः ग्रामः _____।

उत्तरम्:

गम्यते

(iv) त्वं फलानि खादसि।

त्वया फलानि _____।

उत्तरम्:

खाद्यान्ते

(v) छात्रः अध्ययनं करोति।

छात्रेण अध्ययनं _____।

उत्तरम्:

क्रियते

(vi) अहं श्रान्तः भवामि।

मया श्रान्तः _____।

उत्तरम्:

भूयते

(vii) बालकः क्रीडति।

बालकेन _____।

उत्तरम्:

क्रीड्यते

(viii) शिष्यः गुरुं सेवते।
शिष्येण गुरुः _____।
उत्तरम्:
सेव्यते

(ix) पाचकः भोजनं पचति।
पाचकेन भोजनं _____।
उत्तरम्:
पच्यते

(x) धावकः धावति।
धावकेन _____।
उत्तरम्:
धाव्यते